

TERRA IN PROFUNDO THESAUROS MAGNI PRETII CUSTODIT

Žemės gelmės nėra tuščia, nebyli erdvė. Ten slypi ne tik gamtiniai ištekliai, bet ir neįkainojama informacija apie planetos praeitį, gyvybės raidą, klimato kaitą, ledynų veiklą, senųjų kraštovaizdžių istoriją. Žemės turtai visais laikais buvo žmonijos pažangos variklis, kartu ir konfliktų priežastis. Ištekliai lemia valstybės pramonės galimybes, technologinį savarankiškumą, saugumą ir visuomenės gerovę. Didėjant pasaulio gyventojų skaičiui ir jų migracijai, išteklių klausimas bus vis aktualesnis, didės ir atsakomybė juos surandant, įvertinant, išgaunant ir naudojant taip, kad nebūtų negrįžtamai pažeistas kraštovaizdis, gyvenamoji aplinka ir žmonių sveikata.

Lietuvoje žemės gelmės taip pat slepia didelės vertės lobius, turinčius praktinę reikšmę valstybės gyvenimui (Geologijos akiračiai, 1–2, 2026, A. Grigelis ir kt.; A. Buračas). Šiuolaikinė geologija negali apsiriboti klausimu, kur ir kiek yra naudingųjų iškasenų. Svarbu atsakingas išteklių naudojimas, ir šį procesą reikia kruopščiai planuoti, įvertinti poveikį aplinkai, taikyti modernias technologijas, rekultivuoti pažeistas teritorijas, apsaugoti nuo taršos vandens išteklius ir pan. Dar didesnė gelmių lobių mokslinė vertė. Fosilijų radiniai ir jų tyrimai atveria langą į tolimą Žemės praeitį, pasakoja apie buvusias klimato sąlygas, gyvybės raidą ir didžiulius gamtos pokyčius (ten pat, S. Rinkevičiūtė; G. Lukoševičiūtė ir kt.; D. Dankina).

Litologiniai ir sedimentaciniai žemės sluoksnių tyrimai – uolienų sudėtis, sluoksnių sandara, nuogulų tekstūra, dalelių dydis ir išsidėstymas – leidžia mokslininkams rekonstruoti senovines aplinkas, padeda atskleisti ledynų veiklos pėdsakus, nustatyti, kaip formavosi mūsų kraštovaizdis (ten pat, P. Šinkūnas). Žvelgiant geologo akimis, Vingio parkas nėra vien žalia miesto zona. Tai gyva gamtos istorijos knyga, kurioje galima perskaityti Neries slėnio formavimosi raidą, išvelgti praeities gamtinių sąlygų ženklus (ten pat, B. Karmaza, V. Baltrūnas). Geologiniai tyrimai kartais atskleidžia ir dar paslaptingesnius svečių iš kosmoso paliktus pėdsakus. Neįprastos smūginės struktūros, duobės ar geocheminiai požymiai kartais gali liudyti apie meteorų susidūrimą su Žeme (ten

pat, D. Karmazienė). Kai kurie šiandien žemės paviršiuje matomi geologiniai objektai yra tapę valstybės saugomais gamtos paveldo objektais ar gamtos paminklais (ten pat, J. ir I. Satkūnai). Bet geologai tiria ne tik juos – pasitelkę naujausias technologijas jie reikšmingai prisideda prie archeologinių tyrimų (ten pat, N. Dobrotin).

Džiugu, kad Lietuvos geologai savo tyrimų rezultatus pristato mokslo bendruomenei (ten pat, O. Demina, G. Skridlaitė; A. Česnulevičius). Ne mažiau svarbios ir visuomenei skirtos knygos, straipsniai, leidiniai, švietėjiškos iniciatyvos, parodančios, kad geologija tiesiogiai susijusi su kasdieniu gyvenimu, aplinkos apsauga, kultūros paveldu, ekonomika ir valstybės ateitimi (ten pat, A. Grigelis ir kt.).

Lietuvos geologų sąjungoje (LGS) susitelkusi stipri bendruomenė yra vienas didžiausių Lietuvos turtų. Ji susitinka kasmet rengiamuose suvažiavimuose, kuriuose aptaria nuveiktus darbus, pasidalija idėjomis ir numato, ką dar svarbaus būtų galima padaryti (ten pat, I. Bagdanavičiūtė). Linkime sėkmės, kūrybingumo, vienybės ir drąsių sprendimų naujai išrinktai LGS tarybai! Savo darbais, mokslinėmis idėjomis ir asmeniniu pavyzdžiu Lietuvos geologijos mokyklą kūrę geologai nusipelno ypatingo dėmesio. Svarbių sukakčių proga sveikiname prof. A. Jurgaitį (ten pat, P. Šinkūnas), dr. Ž. L. Gelumauskaitę (ten pat, A. Česnulevičius), akad. prof. habil. dr. A. Grigelį, kuris skaitytojams pristato savo šviesios atminties tėvus gydytojus (ten pat, A. Grigelis). Prisimename I. Horodeckį, S. Žeibą (ten pat, E. Rudnickaitė) ir neseniai mus palikusį A. Šliaupą (ten pat, V. Baltrūnas), kurio vaikaitis menininkas Paulius gamtos įkvėptuose darbuose savaip kalba apie žmogaus ir žemės ryšį (ten pat, P. Šliaupa). Geologija nėra vien mokslas, duomenys, gręžiniai, žemėlapiai ir analizės, – jis taip pat žmonių gyvenimai, šeimų istorijos, vertybės, pašaukimas, ištikimybė savo darbui. Ir kelionės – artimos ir tolimos (ten pat, B. Paukštys).

Žemės gelmės – tai ne tik išteklių saugykla, bet ir mūsų planetos istorijos archyvas. Mokėti ją skaityti, atsakingai naudoti ir saugoti – viena svarbiausių šiuolaikinės visuomenės užduočių.

Jūsų žurnalas „Geologijos akiračiai“